

משנה חלה פרק א

Mishnah Hallah, chapter 1

[Scripture states: “When you arrive to the Land which I am bringing you there, And it will be when you eat from the **bread** of the Land, you shall set aside a portion for the Lord” (Numbers 15:18 ff.). This portion was

א תמשה דברים חיבין בחלה, החטים והשעורים והקסמין ושבילת שועל ושיפון. הרי אלו חיבין בחלה, ומצטרפין זה עם זה, ואסורין בחדש מלפני הפסח, ומלקצור מלפני העמר. ואם השרישו קדם לעמר,

to be given to the priest and is referred to as *hallah*.] (1) Five species of grain make one liable for the laws of *hallah*: wheat, barley, spelt, oats and rye, [since these are referred to as **bread**, they are compared to the “**bread** of affliction,” (Deuteronomy 16:3) i.e., *matzot*, which must be made only from such dough that has the ability to leaven, therefore, only these species of grain] are subject to *hallah*. They may combine with each other [when mixed together as flour, or, when rolled together, to make up the minimum amount of dough needed for *hallah* to be separated from it. If, however, they were rolled separately and then attached it would depend on whether the combined dough were of the same kind, as we will learn later in 4:2]. And [these species] are subject to the prohibition of *hadash* [that is, the new crop which may not be eaten] before [the offering of the *omer* on the second day of] *Pesah* and [are subject to the prohibition of] harvesting [the new crop] before the *omer* (see Leviticus 23:10 ff.). If they took root prior to the [harvesting of the] *omer*, the *omer* permits them, if not, they are

רבנו עובדיה מברטנורא

א תמשה דברים חייבים בחלה: דגמרינן חלה מפסח נאמר בפסח מצות לחם עוני (דברים טו) ונאמר לחם בחלה והיה באכלכם מלחם הארץ (במדבר טו) מה לחם האמור בפסח דבר הבא לידי חמץ אף לחם האמור בחלה דבר הבא לידי חמוץ ואין לך בא לידי חמוץ אלא אלו חמשת המינים בלבד. ומצטרפין זה עם זה: להשלים שיעור העסה החייבת בחלה ולא שיצטרפו בולן יחד דמין בשאינו מינו אינו מצטרף כדתנן לקמן ריש פרק ד אלא החטים מצטרפים עם הכוסמין בלבד מפני שהם מינן והשעורים מצטרפים עם הכל חוץ מן החטין ואע”ג דכוסמין מין חטין הם לאו מין חטין דוקא אלא מין שעורים ואף מין חטין ומצטרפין עם החטים והשעורים ובירושלמי משמע דאם נלושו יחד מצטרפין אפילו מין בשאינו מינו אבל אם לא נלושו יחד אלא שאחר כך היו נוגעין העסות זו בזו מין במינו מצטרפין שלא במינו אין מצטרפין. ואסורים בחדש: כדכתיב (ויקרא כג) ולחם וכלי וברמל לא תאכלו עד עצם היום הזה וגמרינן לחם לחם מפסח. ומלקצור מלפני הפסח: שאסור לקצור מאחד מחמשת המינים קודם קצירת העומר דכתיב בעומר (שם) ראשית קצירכם שתהא תחלה לכל הנקצרים ואתיא ראשית מחלה כתיב התם (במדבר טו) ראשית עריסותיכם וכתוב הכא ראשית קצירכם מה להלן מחמשת המינים אף כאן מחמשת המינים. ואם השרישו: אחד מחמשת המינים הללו קודם קצירת העומר. העומר מתירין: ומותר לקצרו אחר קצירות העומר דכתיב (שמות כג) אשר תזרע

prohibited until the next *omer* comes [the following year].

(2) On *Pesah* one who eats an olive-sized piece of matzah made from any of these species has fulfilled his obligation. [If he ate] an olive-sized piece of *hametz* [made from any of these species] he is liable for [the penalty of] *karet*. If one of these has become mixed with other species [and he kept them in his possession over *Pesah*] he transgresses the laws of *Pesah* [see Tosfot Yom Tov chapter 3 *Pesahim*]. If one vowed to abstain from bread [פת] and grain produce [תבואה], he is prohibited from eating any of these [five] species; these are the words of Rabbi Meir. The Sages say: If he vows from *dagan* he, too, is prohibited these species only [however, according to Rabbi Meir, *dagan* implies any kind of grain including other species of grain that are piled up]. They [these species] are subject to [both] *hallah* and tithes.

(3) However, the following are subject to *hallah*, but are not subject to tithing: *leket* [gleanings which fall during the harvest (Leviticus 19:9)] *shikha* [forgotten sheaves left in the field (Deuteronomy 24:19)] and *peah* [corners of the field which are left for the poor (Leviticus 19:9)] and ownerless [produce, this is deduced from the verse regarding tithes which states: “And the Levite — because **he has no portion ... with you**” (Deuteronomy 14:29), thus exempting tithes, from that **which he does have a portion with you**]. And first tithes [which were taken by the Levite before the Israelite set aside *terumah gedolah* for the priest]

רבנו עובדיה מברטנורא

בשדה משעה שנורע ונשרש בשדה. ואם לאו: שלא השרישו אלא אחר קצירת העומר. אסורים עד שיבא עומר הבא: של שנה הבא. ב יצא ידי חובתו: דכתיב (דברים טו) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות דברים הבאים לידי חמוץ אדם יוצא בהן ידי חובת מצה דברים שאין באים לידי חמוץ אין אדם יוצא בהן ידי חובת מצה. נתערב אחר מהן בכל המינים: נתערב אחד מחמשת המינים הללו בשאר תערובות כגון כותח הבבלי ושכר המדי. ה"ז עובר בפסח: על כל יראה ובל ימצא אם הניחו ברשותו. הנודר מן הדגן אסור בהם: דדגן כל דמידגן משמע וקטנית זורעים מידי דמידגן הוא. אינו אסור אלא בהן: דדגן ותבואה אחד הוא והלכה כחכמים. וחייבים בחלה ובמעשרות: אידי דבעי למתני אלו חייבים בחלה ופטורים מן המעשרות ואלו חייבים במעשרות ופטורים מן החלה תנא הכא וחייבים בחלה ובמעשרות. ג הלקט והשכחה והפאה וההפקר: פטורים מן המעשרות דכתיב (דברים יד) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך ממה שיש

from which *terumah* [i.e., *terumat ma'aser*] had been given [by the Levite, thus exempting the produce from the tithe of *terumah gedolah*]. And redeemed, consecrated produce and *ma'aser sheni* [which became such, before the fixing of liability for *terumah* or tithing was set, i.e., while

the produce was still in stalk form and was redeemed after it has been piled, (had the produce been redeemed before it was piled, since it would be private produce at the time liability was fixed, there would be no exemption of *terumah* or tithes)]. And the [redeemed] leftovers from the [*eifah* of barley flour from which the tenth *eifah* of] *omer* [was separated and offered]. [The rule is, that if the obligation of priestly dues is fixed at a time when the produce is consecrated they are exempt.] So, too, grain which had not yet grown one third [is exempt from tithes, but since the flour made from such produce has the ability to leaven, it is obligated in *hallah*]. Rabbi Eliezer said: Grain which has not yet grown one third is [not only exempt from tithes but is also] exempt from *hallah* [since Scripture compares *hallah* to *terumah* by stating: “You shall set aside a loaf as a portion like the gift of the threshing floor” (Numbers 15:20)].

(4) The following are subject to tithes, but are exempt from *hallah*; rice, millet, poppy, sesame, pulse [or any other species of produce that do not leaven] and [dough made from] less than [slightly more than] five fourths of a *kav* [i.e., one and a quarter *kav*, which is approximately two and a half liters, of the five grains enumerated in the first Mishnah], *sufganim* [loaves baked from spongy dough],

רבנו עובדיה מברטנורא

לך ואין לו אתה חייב ליתן לו יצאו אלו שיש לו עמך. ומותר העומר: שהעומר היה בא משלש סאין ומוציאין ממנו עשרון סלת מנופה בשלש עשרה נפה והשאר נפדה ונאכל לכל אדם ורחיב בחלה ופטור ממעשר לפי שבשעת מירוח היה של הקדש. ותבואה שלא הביאה שלישי: חייבת בחלה שאף היא באה לידי חמוץ וכל דבר הבאה לידי חמוץ לחם אקרי וחייב בחלה ופטורה מן המעשרות דבמעשרות כתיב (דברים יד) תתבואת זרעך דבר שזורעים אותו וצומח והאי אי זרעי ליה לא צמח: תבואה שלא הביאה שלישי פטורה מן החלה: דכתיב (במדבר טו) כתרומת גורן כן תרימו אותה מה תרומה אינה באה מתבואה שלא הביאה שלישי אף חלה אינה באה מתבואה שלא הביאה שלישי ואין הלכה כרבי אליעזר. ד ופרגין: קורין לו בערבי כשבא"ש ובלע"ז פפאורי"ו. פחות מחמשת רביעים בתבואה: תבואה שעושה פחות מחמשת רביעים קמח חייבת במעשרות והעיסה שנילושה מן הקמח ההוא פטורה מן החלה לפי ששיעור העיסה להתחייב בחלה היא ה' רביעים קמח ועוד כלומר מעט יותר מה' רביעים. הסופגנים: לחם שבליטלו רכה ועשוי כספוג פ"א ריקים דקים תרגום

honey cakes, dumplings, pan-fried cakes, and *meduma* [a mixture of *terumah* and non-sacred produce, where the whole is treated as *terumah* and therefore not subject to *hallah*].

(5) A dough intended as [*sufganim*] spongy dough and ended up as spongy dough is exempt from *hallah* [as in the previous Mishnah, however], if it was

intended to be a regular dough and ended up as spongy dough, or, if it was intended as spongy dough, but ended up to be a regular dough, it is subject to *hallah*. So, too, *knuvkaot* [a type of children's cereal, produced from cooked bread crumbs], is subject [to *hallah*].

(6) [One Tanna taught:] A *me'isah* dough [made from flour placed in boiling water]; the School of Shammai exempt [from *hallah*] while the School of Hillel obligate. [While another Tanna taught the opposite:] *Hachlita* dough [made from boiling water poured onto flour, which for all practical purposes is the same as *me'isah* dough]; the School of Shammai obligate, while the School of Hillel exempt [from *hallah*. The *halachah* is, if it is baked in an oven, it is obligated and if scalded or fried it is exempt]. Regarding the loaves of thanksgiving and the unleavened wafers of the nazir — if he made them for himself [to be used for his offering, it is thus treated as consecrated dough and] he is exempt, but if he made them to sell [since if he fails to sell them he would eat them himself, רבנו עובדיה מברטנורא

ורקימי מצות ואספוגין. **הדובשנים:** מטוגנים בדבש א"נ נילושים בדבש. **האסקריטין:** תרגום צפחית אסקטריטון ובלילתן רבה מאד. **וחלת המשרת:** חלה חלוטה במחבת תרגום מחבת משריתא. **המדומע:** סאה של תרומה שנפלה לפחות מק' סאין של חולין ונעשו כולן מדומע ואסורים לזרים ופטור מן החלה דכתיב (במדבר טו) תרימו תרומה ולא שכבר נתרמה. **ה עסה שתחלתה סופגנים:** כגון עסה שבלילתה רכה. **וסופה סופגנים:** שמתגנים אותה בשמן ודבש או מבשלה במים. **תחלתה עסה וסופה סופגנים:** שבלילתה עבה ואח"כ מטגנים אותה בשמן ודבש או מבשלה במים. **תחלתה סופגנים וסופה עסה:** בלילתה רכה ואופה אותה בתנור. **קנובקעות:** לחם שמחזירים אותו לסלתו ועושים ממנו מאכל לתינוקות. **ו המעיסה:** קמח ע"ג מים רותחים. **החליטה:** מים רותחים על גבי קמח ומפורש בגמ' דתרי תנאי נינהו ומי ששנה זו לא שנה זו דתנא אחד תנא מעיסה והוא הדין חליטה וסבר בין מעיסה בין חליטה בית שמאי פוטרין ובית הלל מחייבין ואידך תנא תנא חליטה והוא הדין מעיסה וסבר בין חליטה בין מעיסה בית שמאי מחייבים ובית הלל פוטרין ולענין פסק הלכה בין מעיסה בין חליטה אם נאפות בתנור חייבות בחלה ואם במרחשת או במחבת ובכל דבר שהאור עוברת

וחלת המשרת, והמדמע, פטורין מן החלה: ה עסה שתחלתה ספגנין וסופה ספגנין, פטורה מן החלה. תחלתה עסה וסופה ספגנין, תחלתה ספגנין וסופה עסה, חיבת בחלה. וכן הקנובקעות חיבות: ו המעיסה, בית שמאי פוטרין, ובית הלל מחייבין. החליטה, בית שמאי מחייבין, ובית הלל פוטרין. חלות תודה ורקימי נזיר עשאון לעצמו, פטור. למכור

they are not consecrated and] they are subject [to *hallah*].

(7) If a baker made leaven [to be used as yeast, consisting of a sufficient quantity to be subject to *hallah* and intended] to divide it up [and sell it to several woman] it is subject to *hallah* [though the individual pieces after being divided don't have the sufficient quantity to be subject to *hallah*. The reason for this, is that if he will not succeed in selling it he will bake it all as one lump]. However, if several women gave [flour] to a baker to make leaven for them and there isn't included therein the minimum quantity belonging to any one person in the group [though if it is all lumped together (see Rabbi Akiva Eiger)]

it is exempt from *hallah*.

(8) Regarding dough for dogs [made from flour and bran]: As long as [not too, much bran is mixed in and thus] shepherds would eat from it, it [is considered bread and] is subject to *hallah*. And [since it is considered bread] one may make an *eruv* and effect *shittuf* [procedures] with it [which allow the carrying to and from houses in a courtyard and to and from several courtyards into an adjoining alley on Shabbat, respectively] and one recites a blessing before [eating it] and [three] recite the *zimmun* invitation over it [before grace after meals] and it may be cooked on a festival and one fulfills his obligation with it [if it was baked into matzah and eaten] on *Pesah*. If, however [it contains so much, bran so that], shepherds do not eat from it, it is [thus not considered bread and] not subject to

רבנו עובדיה מברטנורא

תחתיו פטורות מן החלה. עשאו לעצמו: לצורך תודתו ונזירותו. פטור: כיון דגלגלן לקדשן דכתיב עריסותיכם ולא עסת הקדש. למכור בשוק: לבני אדם שצריכים לחלות תורה ורקיני נזיר. חייב: דכל לשוק אימלוכי ממליך אי מזבינא מזבינא ואי לא אכילנא להו אנא. ז נחתום שעשה שאור לחלק: ויש בו כדי חיוב חלה אלא שדעתו למכרו לבני אדם לחלקו לכמה עסות ואין בכל חלק וחלק כשיעור. חייב בחלה: שדעתו אם לא ימצא קונים שיעשנו עסה ויאפה אותה כלה כאחת. ח עסת כלבים: נעשית מקמח ומורסן הרבה מעורב בה. בזמן שהרועים אוכלים ממנה: שלא נתערב בה מורסן כל כך. חייבת בחלה: דכיון דחזיא לרועים לחם קרינן בה. ומערבין בה: ערובי חצרות להוציא מן הבתים לחצר. ומשתתפין בה: שתופי מבואות להוציא מן החצרות למבוי. ומברכין עליה: ברכת המוציא. ומוזמנין עליה: שלשה שאכלו ממנה כאחת חייבים לזמן. ונאפית ביום טוב: משום חלק רועים. ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח: לילה ראשונה שחייב לאכול כזית

hallah, nor may one make an *eruv* or *shittuf* with it and one does not recite a blessing before [eating it] nor, does one recite the *zimmun* invitation over it, nor may it be cooked on the festival and one does not fulfill his obligation with it on *Pesah*. In either case [since it is edible in an emergency] it is susceptible to [the] defilement [of food, if it came into contact with a defiling agent, unless the mixture of the bran was so great, that it is unfit even for dog food].

(9) Regarding *hallah* and *terumah*: One is subject to the penalty of death [from Heaven if eaten by a non-priest] and [if eaten unintentionally he pays back the principal to its owner and] the repayment of the additional fifth [to any priest]. And [thus obviously] are forbidden to non-priests. And they are the possession of the priest [who may sell them to other priests and buy with it other possessions]. [If they got mixed up with other produce] they are neutralized in one hundred and one and [if they are handled] they require washing of the hands [before touching so as not to defile them] and they require [one who is defiled, who has immersed in a mikvah] the setting of the sun [in order to eat of them]. They may not be set aside [as *terumah* or *hallah*] from pure [produce, or, dough,]

רבנו עובדיה מברטנורא

מצה. אינה חייבת בחלה: דכתיב (במדבר טו) ראשית אריותיכם שלכם חייבת ולא של חלה. מטמאה טומאת אוכלין: כיון דעל ידי הדחק נאכלת לאדם מטמאה עד שתפסל מלאכול לכלב. ט חייבין עליהן מיתה: זו האוכלן מזיד חייב מיתה בידי שמים דחלה אקריה תרומה ובתרומה כתיב (ויקרא כב) ומתו בו כי יחלוהו. וחומש: האוכלן שוגג משלם קרן לבעלים וחומש לכל כהן שירצה. ואסורים לזרים: בחנם היא שנויה דכיון שחייבים הזרים עליהם מיתה וחומש פשיטא דאסורים לזרים ולרבי יוחנן דאמר חצי שיעור מדאורייתא מציען למימר דתנא אסורים לזרים לחצי שיעור שאין בו לא מיתה ולא חומש אבל אסורא דאורייתא מיהא איכא. והן נכסי כהן: שיכול למכרן וליקח בהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה. ועולין באחר ומאה: אם נתערבו במאה של חולין. וטעונים רחיצת ידים: הבא ליגע בהן צריך ליטול ידיו תחלה שסתם ידים פוסלות את התרומה ואת החלה שאף היא נקראת תרומה. והערב שמש: טמא שטבל אינו אוכל בתרומה עד שיעריב שמשו כדכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים והוא הדין לחלה. ואינן ניטלים מן הטהור על הטמא: גזרה שמא יתרום שלא מן המוקף משום דמסתפי שמא יגא הטמא בטהור ויטמאנו ואנן בעינן

for defiled [produce, or, dough,] and they may be set aside [as *terumah* or *hallah*] only for that which is nearby, and from that which its preparation has

מִן הַמִּקֶּה וּמִן הַדֶּבֶר הַגָּמוּר. הָאוֹמֵר כֹּל גֶּרְנִי
תְרוּמָה וְכֹל עֲסֹתֵי חֲלָה, לֹא אָמַר כְּלוּם, עַד
שִׁישִׁיר מִקְצֵת:

been completed. If one says: All [the produce on] my threshing floor is *terumah*, or: All my [rolled] dough is *hallah*, he has said nothing, unless he has some leftover.

רבנו עובדיה מברטנורא

שהתורם יתרום מן המוקף כדתנן בסמוך. ואין ניטלין אלא מן המוקף: גרסינן ופירוש מוקף קרוב וסמוך. מן הדבר הגמור: שנגמרה מלאכתן וחלה משתתגלגל העיסה. עד שישיר מקצת: דחלה ותרומה כתיב בהו ראשית ובעינן שיהו שיריהן נכרים.